

REPORTAGE. Vliegend team vervangt traditioneel vluchthuis in Antwerpen

- zaterdag 09 november 2002
- Auteur: Veerle Beel

Huiselijk geweld is niet privé — Eén op de zeven vrouwen krijgt in haar leven af te rekenen met geweld binnen de relatie. In Antwerpen sloegen hulpverleners, politie en parket de handen in elkaar om dat partnergeweld beter van antwoord te dienen. Het vluchthuis sloot zijn deuren. „Tijdelijk een ander dak boven je hoofd garandeert nog geen veiligheid in je gezin.”

Een onsamenhangend verhaal aan de andere kant van de telefonische hulplijn. Een vrouw, al dertig jaar gehuwd, houdt het niet meer uit bij haar man. Ze mag geen kranten of tijdschriften lezen, geen tv kijken, niet naar de radio luisteren, en vooral niet met andere mannen praten. Er is iets gebeurd de avond voordien, maar wat precies kan of wil ze niet vertellen. „Jullie moeten mij helpen”.

Naar het vluchthuis van Antwerpen kan ze niet. Dat heeft zichzelf anderhalf jaar geleden opgedoekt. De huisvesting voldeed niet meer. Erger, zegt coördinatrice Maggy Wijnen, het adres van 'Tamar' was al lang niet meer geheim. En het personeel zag niet zonder frustratie dat vrouwen na enkele dagen 'rust' al snel weer in de armen van hun echtgenoot of vriend terugkeerden.

Dezelfde onvrede bij de Antwerpse politie die bij huiselijke crisissen vaak vaststelde dat het slachtoffer toch liever geen klacht indiende. Maar een maand later is het weer hommeles op hetzelfde adres. „We kunnen, zo u wilt, branden blijven blussen. Maar zo geraakt het probleem nooit opgelost”, zegt Ingrid Stals, projectcoördinator Intrafamiliaal Geweld van de Antwerpse politie.

Ze voegt er aan toe dat de politie zelf ook fouten heeft gemaakt en dat nog doet: „Ook in ons korps schrikken velen er nog voor terug om in te grijpen in de privésfeer. Daar werken we nu aan.”

Geweld tussen (ex-)partners, of intrafamiliaal geweld, is een van de thema's op de 31ste Vrouwendag. Volgens het organiserende Vrouwen Overleg Komitee wordt dit geweld niet serieus genomen. Voorzitster Sandra Galbusera zegt dat het parket nog steeds negen op de tien klachten over partnergeweld seponereert. Zeg maar: verticaal klasseert.

De Antwerpse eerste substituut-procureur Paul Van Lint bevestigt: „Tot vorig jaar was ook bij ons seponering de regel bij familiaal geweld. Maar nu nemen we elke zaak ernstig.”

In Antwerpen hebben politie, hulpverlening en parket namelijk de handen in elkaar geslagen om beter te reageren op intrafamiliaal geweld. „Plegers moeten de duidelijke boodschap krijgen dat het geweld moet stoppen. Ze moeten weten dat we hen in het oog houden. En dat we wel degelijk straffen als ze te ver gaan.”

Maar in de eerste plaats moeten politie en gerecht registreren dat het om partnergeweld gaat, zegt Van Lint. „Dat doen ze nu te anekdotisch. Daarom kunnen we niet zeggen hoeveel gevallen er jaarlijks zijn in Antwerpen. Ze verdwijnen te vaak achter andere feiten.”

Hij haalt er een stapel dossiers bij: op het ene staat 'slagen en verwondingen', op een ander 'seksueel geweld'. „Beide gevallen kunnen huiselijk geweld zijn, maar ook niet. Ik moet ze al grondig lezen

om dat te weten. Daarom moeten we de term 'intrafamiliaal geweld' duidelijk vermelden op elk dossier."

„Te vaak zeggen vrouwen nu: 'De politie is al zo dikwijls aan de deur geweest, en toch staat er niets op papier'," zegt Pascale Franck, provinciaal coördinator fysiek en seksueel geweld, die ook gangmaker is van de Antwerpse expertisecel.

„Slachtoffers beseffen niet altijd dat ze zelf klacht moeten indienen. En als het zes maanden of zes jaar later echt goed fout gaat, hebben ze niets om op terug te vallen. Als de politie dit systematisch bijhoudt, kan ze de uitvluchten van een man die zijn vrouw heeft geslagen -- 'het was maar een keer' -- meteen doorprikken."

In Antwerpen-Oost heeft de politie dit uitprobeerd. De methode wordt binnenkort veralgemeend. Twee agenten zijn aangewezen om 'intrafamiliaal geweld' op te volgen. Volgens commissaris Lut Van Rompaey, van de Antwerpse jeugdbrigade, doen ze dat met overtuiging maar niet zonder frustratie.

„Partnergeweld is geen prioriteit. Wat vraagt men van de politie? Dat ze op straat de strijd aanbindt met de grote criminaliteit. Maar begint misdaadpreventie niet in het gezin, dat niet voor iedereen even veilig is? Denk aan de kinderen die altijd slachtoffer zijn als er geweld is in het gezin, ook wanneer ze niet zelf geslagen worden."

Een belangrijke schakel in het Antwerps project is het vluchthuis, dat in april 2001 zijn deuren sloot, en begin dit jaar een hernieuwde start nam als ambulante hulpdienst, annex telefonische hulplijn. Daarop bellen nog steeds vrouwen die thuis 'weg willen' voor het geweld van hun partner. „Maar daarom willen ze nog niet weg uit die relatie", zegt coördinatrice Maggy Wijnen.

„Het is deels aangeleerd: als je mishandeld wordt, moet je op de loop. Dat verwacht je omgeving ook. Maar uit het feit dat zovelen weer snel uit het vluchthuis vertrokken en naar huis gingen, hebben we geleerd dat velen nog sterke emotionele banden hebben met de pleger. Heel wat vrouwen willen de relatie niet verbreken, ze willen enkel dat het geweld stopt."

Maar welke veiligheid krijgen de mensen die zich melden? Wijnen: „We werken volgens een strikt veiligheidsplan, dat we stap voor stap met hen bespreken. Hoe dat eruit ziet, hangt af van de aard van het geweld en van de vraag of ze in de relatie willen blijven."

„Dan bespreken we strategieën: voelt het slachtoffer het geweld aankomen voor het losbarst? Slaat de man alleen op bepaalde plaatsen in huis en hoe kan de vrouw dan ontsnappen? Zijn er twee uitgangen? Kan ze de burens verwittigen zodat die bij lawaai kunnen ingrijpen? In een stad als Antwerpen, waar mensen dicht opeenvoeren wonen, hebben de burens meestal al iets gehoord."

„We bespreken ook de financiële kant van de zaak en leggen uit dat het slachtoffer best een vluchtzak klaarmaakt met wat kleren en op zijn minst kopieën van de hoogstnodige papieren."

Tegelijk vraagt het zeskoppige team of zij een beschermnet mogen leggen rond het gezin. „Als het slachtoffer akkoord gaat, zoeken we contact met al wie rond dit gezin aan de slag is: de huisarts, de agent die de vaststellingen deed, hulpverleners die vroeger al betrokken waren, burens die het hebben gemeld. En we kijken of het slachtoffer tijdelijk bij een familielid terecht kan."

Pas als dat netwerk is uitgeput of de situatie onveilig blijft, wordt het slachtoffer doorverwezen naar residentiële opvang. Wijnen: „Let wel, wij geloven in vluchthuizen. Maar hier in Antwerpen zijn genoeg opvangplaatsen. En door samen te werken, halen we betere resultaten en bereiken we meer mensen. We hopen bovendien dat we preventiever werken: hulp bieden voor het geweld echt escaleert.”

Nu nog de plegers van partnergeweld helpen. „Af en toe bellen er mannen die bekennen dat ze hun vrouw hebben mishandeld”, zegt Wijnen. „Het is *sympathiek* dat ze die stap zetten, maar we kunnen ze niet echt doorverwijzen.”

Vijf centra die daders van seksuele feiten begeleiden, zijn kandidaat om een aanbod uit te bouwen voor plegers van partnergeweld. Een voorstel hiertoe ligt ter tafel op diverse kabinetten.

 De telefonische hulplijn werkt samen met de Antwerpse politie. Wie ze wil contacteren, belt het nummer van zijn plaatselijke politiekantoor. Het ambulante team neemt zelf contact met mensen bij wie de politie wegens een crisissituatie aan huis is geweest.